

§ 303

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan lausunto kaupunginhallitukselle Mikko Särelän valtuustoaloitteeseen erityislasten palveluiden parantamisesta

HEL 2019-005584 T 00 00 03

Lausunto

Kasvatus- ja koulutuslautakunta antoi kaupunginhallitukselle seuraavan lausunnon:

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa on kehitetty ja mallinnettu yhteisiä toimintatapoja erityislasten ja perheiden palvelupolkuihin. Helsingin vastuulla on ollut vaativimman erityistason tuen tarvitsevien lasten ja nuorten palvelupolkujen mallinnukset. Lautakunta toteaa lisäksi, että mielenterveyden hoidotekijä selvitetään kaupungin toimijoiden ja Helsingin Uudenmaan sairaanhoitopiirin yhteistyönä. Myös erityislasten palveluiden organisoimiseen ja parantamiseen on kiinnitetty huomiota perustamalla monenlaisia kansallisia ja kuntatasoisia verkostoja, joiden työskentelyssä kaupunki on mukana. Helsingin kaupungilla johto ja eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijat osallistuvat aktiivisesti kehittämistyöhön eri verkostoissa.

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelma

Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman eli LAPE-ohjelman tavoitteena on luoda lapselle ja nuorelle suotuisa kasvu- ja oppimisympäristö sekä tukea perheen hyvinvointia. Sopivan tuen tullessa oikeaan aikaan, siirtyy painopiste korjaavista palveluista ehkäiseviin. Näin myös kustannukset pysyvät aisoissa. Lisäksi tavoitteena on toimintakulttuurin muutos, jossa siirrytään hallinto- ja ammattikuntakeskeisyydestä lapsi- ja perhelähtöisyyteen sekä monialaisen yhteistyön ja vanhemmuuden tuen vahvistamiseen.

Lapsi- ja perhepalvelujen muutosohjelmassa rakennetaan monialaisia palveluita uudella tavalla sekä tehdään kehittämistyötä sosiaali- ja terveystoimen, sivistystoimen, järjestöjen ja seurakuntien yhteistyönä. Muutosohjelma on kahden ministeriön - sosiaali- ja terveysministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön yhteisessä ohjauksessa. Ohjelman tavoitteena on mm. juurruttaa kehitettyjä toimintamalleja kuten perhekeskusmalli ja osallistaa muutostyöhön lapset ja nuoret sekä heidän vanhempansa.

Vaativan erityisen tuen verkostot

Postiosoite

PL 51300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kasvatusjakoulutus@hel.fi

Käyntiosoite

Töysänkatu 2 D
Helsinki 51
www.hel.fi/kasvatusjakoulutus

Puhelin

+358 9 310 8600

Faksi

+358 9 86390

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI2922661800003009

Alv.nro

FI02012566

Opetus- ja kulttuuriministeriön asettaman kehittämistyöryhmän loppuraportissa nostettiin esille vakava huoli vaativan erityisen tuen oppilaiden oikeudesta koulunkäyntiin. Loppuraportissa on 12 ehdotusta, jotka paitsi keskittyvät vaativan erityisen tuen kehittämiseen, myös linkittyvät käynnissä olevaan lapsi ja perhepalveluiden muutosohjelmaan. Vaativan erityisen tuen verkostojen (VIP) muodostaminen viidelle yhteistoiminta-alueelle oli yksi työryhmän ehdotuksista. VIP-verkostojen toiminta käynnistyi ehdotuksen mukaan keväällä 2018. Verkostojen toimintaa koordinoivat moniammatilliset ydinryhmät ja toiminnassa painottuu ennaltaehkäisevä työote. Verkoston tehtävänä on vahvistaa monialaista verkostoitumista alueella. Tavoitteena on kehittää vaativan erityisen tuen alueellista ohjausta ja palveluja sekä vastata nykyistä joustavammin ja monipuolisemmin vaativan erityisen tuen lasten ja nuorten sekä heidän opettajiensa tarpeisiin lähipäiväkodeissa ja -kouluissa.

Palveluketjujen kehittäminen Helsingissä

Sosiaali- ja terveystoimialalla on käynnistetty vuoden 2019 käyttösuunnitelman tavoitteiden mukaisesti lasten ja nuorten varhaisen tuen ja mielenterveyspalvelujen palveluketjujen kehittäminen. Työn tavoitteena on rakentaa yhteinen palvelu- ja prosessiketju lapsen varhaisen tuen tarpeen sekä nuorten mielenterveysongelmien havainnointiin ja hoitoon yhdessä kasvatuksen ja koulutuksen toimialan kanssa. Tavoitteiden saavuttamiseksi on päätetty käynnistää palveluketjun valmistelu yhteistyössä eri toimijoiden kanssa. Toimenpiteiden eteenpäin viemiseksi perustetaan kaksi alaryhmää: lasten (0–12-vuotiaat) ja nuorten (13–25-vuotiaat) ryhmä, joihin kutsutaan tarvittavat toimijat.

Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen henkilökunta tekee tiivistä yhteistyötä perhekeskuksen ammattilaisten kanssa. Palvelu- ja prosessiketjut käsittävät palvelutarpeen arvioinnin, lapsen kasvun ja kehityksen tukemisen tai perheen arjen haasteet.

Lisäksi osana hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä ollaan käynnistämässä strateginen lasten ja nuorten hyvinvointia edistävä verkosto, jonka pääpainopisteenä ovat alle 18-vuotiaat helsinkiläiset. Verkostossa ovat edustettuna kaikki lasten ja nuorten ja perheiden parissa toimivat toimialat. Verkoston tavoitteena on edistää toimialojen välistä yhteistyötä lapsiperheisiin liittyen sekä varmistaa eri verkostojen, ryhmien ja projektien yhdensuuntaista toimintaa.

Vaikutusten arviointi

Helsingin kaupunkistrategian 2017–2021 yksi keskeinen painopiste on nuorten syrjäytymiskiirteen katkaiseminen ja eriarvoisuuden vähentäminen. Nuorten syrjäytymisen ehkäisemisen kaupunkistrategiahankkeella, Mukana-ohjelmalla, tavoitellaan systeemistä muutosta, jonka

myötä lasten ja nuorten syrjäytyminen, ylisukupolvisen syrjäytymisen periytyminen ja alueellinen eriytyminen vähenevät Helsingissä. Hyvinvointia tulee tukea jo ennen ongelmien ilmaantumista, ja lapsuudessa ilmeneviin signaaleihin reagoida ennen vaikeiden oireiden ilmestymistä. Mukana-ohjelman tavoitteena on siirtää syrjäytymisen ehkäisemiseksi tehtävän työn painopistettä ennaltaehkäiseväksi.

Helsingin kaupungin hyvinvointisuunnitelma 2019–2021 kokoaa ja ohjaa hyvinvoinnin ja terveyden edistämistä. Hyvinvointisuunnitelmaan on valittu painopisteiden mukaisia kaupunkiyhteisiä toimenpiteitä sekä tietoon perustuen vaikuttavia toimenpiteitä kaupunkilaisten hyvinvoinnin ja terveyden edistämiseksi. Hyvinvointisuunnitelman rakentamisessa ja tavoitteiden sekä toimenpiteiden suunnittelussa on huomioitu laajasti yhdenvertaisuutta, ihmisoikeuksia, tasa-arvoa ja osallisuutta. Suunnitelman mukaan hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen on kaupungin eri toimialojen yhteistyössä toteuttamaa yksilöön, perheeseen, yhteisöihin, väestöön ja näiden elinympäristöihin kohdistuvaa toimintaa. Tärkeitä kumppaneita ovat myös kolmannen sektorin toimijat sekä kaupunkilaiset.

Kasvatus- ja koulutuslautakunta toteaa, että erityislasten ja perheiden palvelupolkujen kehittämistä ja mallintamista toteutetaan jo monen toimijan yhteistyönä lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelmassa sekä muissa verkostoissa. Lautakunta pitää tärkeänä, että kasvatuksen ja koulutuksen toimiala osallistuu aktiivisesti sekä kuntakohtaiseen että kansalliseen kehittämistoimintaan.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Heidi Roponen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 71927
heidi.roponen(a)hel.fi

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Lausuntoehdotus

Lausunto on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Kaupunginhallitus on pyytänyt lausuntoa kasvatus- ja koulutuslautakunnalta 10.9.2019 mennessä valtuutettu Mikko Särelän ja 12 muun valtuutetun tekemään aloitteeseen. Aloitteessa esitetään, että Helsinki selvittää erityislasten ja perheiden palvelupolut ja ryhtyy toimiin, jotta

27.08.2019

tarjolla olevat palvelut vastaavat erityislasten ja -perheiden tarpeisiin ja vähentävät erityislasten vanhemmille koituvaa selvittämiseen ja muuhun organisoimiseen liittyvää lisätyötä.

Esittelijä

kasvatuksen ja koulutuksen toimialajohtaja
Liisa Pohjolainen

Lisätiedot

Heidi Roponen, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 71927
heidi.roponen(a)hel.fi

Oheismateriaali

1 Valtuutettu Mikko Särelän aloite

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Postiosoite

PL 51300
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kasvatusjakoulutus@hel.fi

Käyntiosoite

Töysänkatu 2 D
Helsinki 51
www.hel.fi/kasvatusjakoulutus

Puhelin

+358 9 310 8600

Faksi

+358 9 86390

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI2922661800003009

Alv.nro

FI02012566